

της Άννας Γριμάνη

ΟΙ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΙ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΨΥΧΟΠΑΙΔΗ

Σε διαφορετικό μοτίβο από την υπόλοιπη δουλειά του, ο ζωγράφος εκθέτει στο Μουσείο Μπενάκη μια σειρά τοπίων με... το βλέμμα του Βύρωνα.

Συναντώντας το ίδιο τοπίο, γεμάτο από πολύχρωμα λουλούδια και θάλασσα του Ιονίου, κάθε καλοκαίρι, κάθε διαυγές ή συννεφιασμένο πρωινό και από την ίδια βεράντα -αυτή που γειτνιάζει με το σπίτι όπου έμεινε για καιρό ο λόρδος Βύρωνας το 1823- ο Γιάννης Ψυχοπαίδης ζωγραφίζει μια σειρά από ακουαρέλες, τόσο προσωπικές όσο οι γραμμένες σελίδες ενός νεανικού ημερολογίου: Δεκαπέντε Αύγουστοι στην Κεφαλονιά, θα μπορούσε αυτό να τιτλοφορείται, όπως το θεωρητικό κείμενο του ζωγράφου στον κατάλογο της έκθεσής του «Ο Βύρωνας στην Κεφαλονιά», στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Κουμπάρη.

Οι Δεκαπέντε Αύγουστοι ανήκουν στα καλοκαίρια που χρειάστηκαν γι' αυτήν τη ζωγραφική -ποτισμένη από νεανικότητα- διαδρομή του Ψυχοπαίδη αλλά και για την πνευματική σχέση που έχτισε από τα διαβάσματά του με την προσωπικότητα του Βύρωνα. «Για 15 συνεχή χρόνια, μόνο τον

Αύγουστο», θα πει στο «Κ» ο ζωγράφος, «σε αυτόν τον μοναδικό τόπο, την Κεφαλονιά, και ειδικότερα στα Μεταξάτα, ένα μικρό χωριό στη νότια πλευρά του νησιού, βιώνω το ελληνικό καλοκαίρι και την πρωτογενή αίσθηση ενός αρχετυπικού τοπίου, που θυμίζει τα παλιά αναγνωστικά του Δημοτικού, την πατριδογνωσία των σχολικών μας βιβλίων».

Σας ενέπνευσε το τοπίο ή το γεγονός ότι αυτό το ίδιο κοιτούσε, όπως εσείς, και ο λόρδος Βύρωνας στο δεύτερο ταξίδι του στην Ελλάδα;

Ένα ταξίδι που έμελλε για εκείνον να είναι και το τελευταίο... Τότε, το 1823, έμεινε για τέσσερις μήνες στο σπίτι αυτό, δίπλα στο οποίο είχαμε την τύχη να κατοικήσουμε. Το τοπίο με τον Αίνο ποταμό, τον κάμπο, τον ουρανό και την ανοιχτή θάλασσα εμπνέει ως φύση που σου προσφέρει γενναιόδωρα το ήρεμο, τρυφερό μεγαλείο της και τα στοιχεία της όλα συνωμοτούν για να σε αιφνιδιάσουν.

Ωστόσο, για τον Βύρωνα, που μέσα σε λίγους μήνες μπόρεσε να αντιληφθεί σε βάθος όλα τα περίπλοκα ζητήματα και τα εσωτερικά προβλήματα της επαναστατημένης Ελλάδας, η παραμονή του στα Μεταξάτα λειτούργησε και σαν εσωτερική ψυχική προετοιμασία. Όταν κοιτώ στο ακανές του τοπίου, όπου όλα ακολουθούν τη φυσική νομοτέλεια, εκεί νιώθω ότι μπορεί να 'χει κανείς την τύχη να συναντηθεί με το βυρωνικό πνεύμα του διονυσιασμού και της ελευθερίας.

Είναι και τα δύο, λοιπόν...

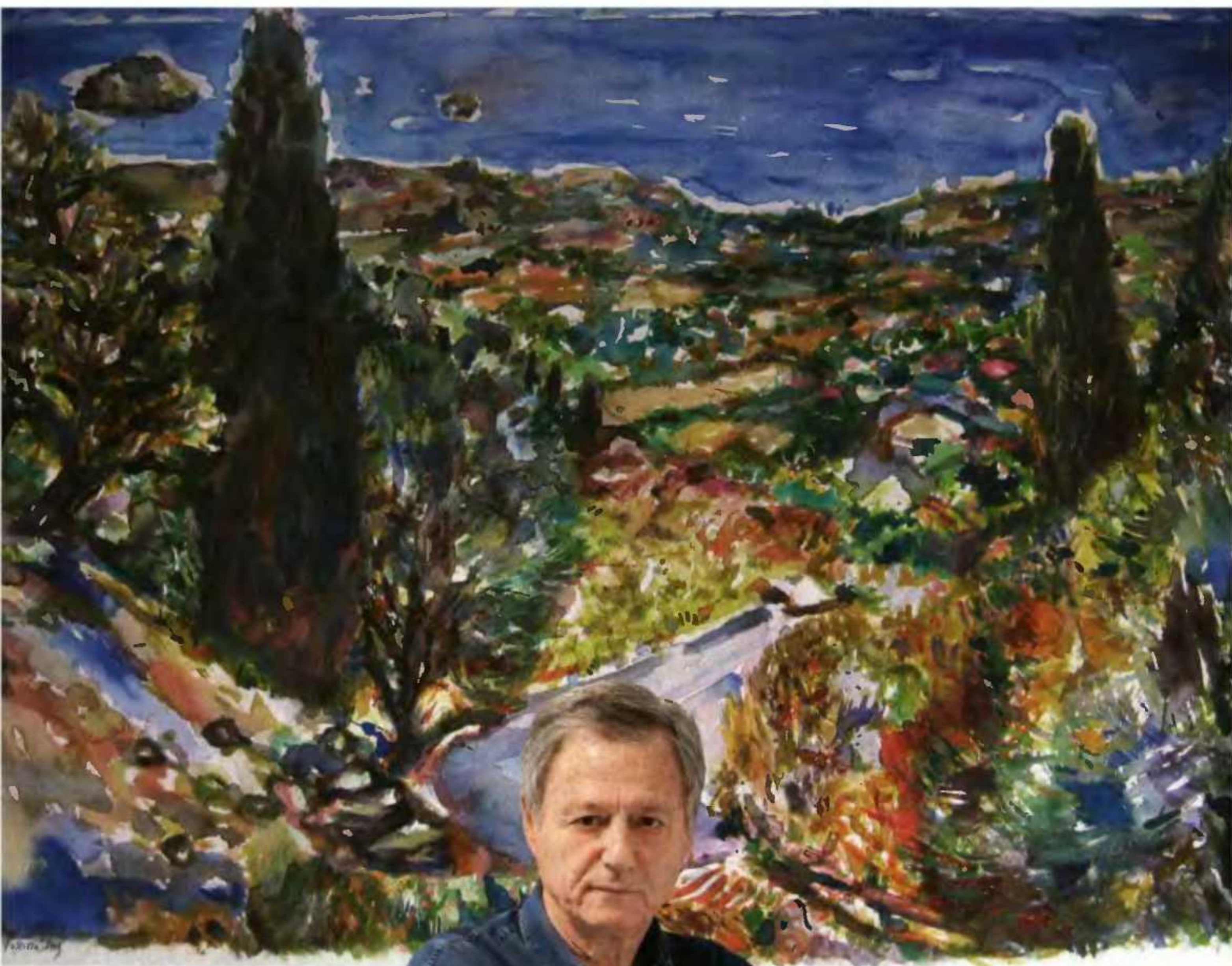
Η κυριολεκτική και πνευματική μεσοτοιχία με το σπίτι του Βύρωνα και την πνευματική παρουσία του γέννησε την εσωτερική ανάγκη γι' αυτές τις ακουαρέλες, σε άμεση, βέβαια, συνάφεια με το τοπίο, που σε καλούσε να παραιτηθείς από κάθε περιττό και να αναζητήσεις το άμεσο, το αφτιασίδωτο, το αμεσολάβητο, το πρωτογενές.

Είναι έργα διαφορετικά από την εικαστική σας γραφή, πιο ελεύθερα, πιο ζωγραφικά, με παραλλαγές στις αποχρώσεις τους.

Ναι, γιατί από αυτό πάντα το σημείο, σαν σε ρόλο υπαιθριστή ζωγράφου του 19ου αιώνα, ανικνεύω ένα τοπίο που διαρκώς παραμένει το ίδιο, αλλά και διαρκώς αλλάζει, μαζί μ' εμένα, τις καθημερινές διαθέσεις, την ατμόσφαιρα και τα καιρικά φαινόμενα. Μου έγινε μια ασυνείδητη εμμονή σαν μια εξαίρεση στην υπόλοιπη δουλειά μου - βέβαια, το τοπίο το μοιράζομαι με το βλέμμα του Βύρωνα, που 'χει μείνει σχεδόν αναλλοίωτο τα 190 χρόνια από το θάνατό του.

Τι σας υποβάλλει η vonτή παρουσία του στοχαστή Βύρωνα;

Το «τοπίο του» αρχικά μου υποβάλλει

για μια θερμή συνηγορία υπέρ των πρωταρχικών αξιών της ζωής, μέσα σ' έναν ατελείωτο κύκλο όπου όλα αλλάζουν κι όλα μένουν ίδια. Ο Βύρωνας στη νοτινή γειτνίαση εμπνέει από τον δικό του ρομαντικό ξεσηκωμό απέναντι σε καθετί που περιορίζει την ανθρώπινη ελευθερία και έκφραση. Διαβάζοντας για εκείνον, τον κατανόησα. Η οδυνηρή επίγνωση που είχε των δυσκολιών για την απελευθέρωση της Ελλάδας δεν μείωνε το ψυχικό του σθένος, το ρομαντικό του πάθος, την άδολη επαναστατική του ορμή. Ένας μαχόμενος στοχαστής, ένας μεγάλος ποιητής που αναζητεί τον ηρωισμό, την υπέρβαση, τη θυσία. Η Κεφαλονιά γίνεται το πιο αυτόνοτο σημείο εκκίνησης για τη μάχη του υπέρ των μεγάλων ιδεών του ανθρωπισμού, της δικαιοσύνης και της ανεξαρτησίας.

© ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΡΗΣ

Κατά έναν τρόπο, τον ζωντανεύετε και ως σύμβολο στη σημερινή συγκυρία της ευρωπαϊκής κοινωνικής πραγματικότητας;

Ο Βύρωνας, αυτό το μεγάλο ευρωπαϊκό πνεύμα, ανάπηρος μόνο στο σώμα, ιδεολόγος, ρομαντικός πραγματιστής και ανατρεπτικός στο νου, μας δείχνει και σήμερα το δρόμο για να σταθούμε όρθιοι απέναντι σε μια πολιτικά και θεσμικά ανάπηρη Ευρώπη. Γιατί, όπως και τότε, έτσι και σήμερα ο ανθρωπισμός πρέπει να γίνει αγωνιστικός για να μην εξοντωθεί. »

info: «Ο ΒΥΡΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ».

Μια σειρά τοπίων, ακουαρέλες, τρία μεγάλα χαρακτηριστικά με την προσωπογραφία του λόρδου Βύρωνα και ένα κέρινο γλυπτό του.

Στο Μουσείο Μπενάκη, Κουμπάρη 1.
Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 26 Οκτωβρίου.